

HUKUK DİLİ VE ADLİ YAZIŞMA

İngilizlerin formülüne göre, bir yazıda doğruluk/tamlık, kısalık/vecizlik ve açıklık/anlaşılabilirlik/berraklık bulunmalıdır. Fransızların formülüne göre ise yazılar, tam, açık/anlaşılır/berrak ve veciz olmalıdır. Bizim dilimiz bakımından da aynı kurallar geçerli olup bir adli yazı ve yazışmada asgari olarak tamlık, kısalık, açıklık, doğruluk ve uygun ifade ile yazılmış olma unsurları bulunmalıdır.

Adli Yazışma Yönetmeliği'nde, bütün kamu kurum ve kuruluşlarının yazışmalarında uygulanacak kurallar belirlenmiştir. Bu kurallar esasen şekli kurallardır. Resmî yazışmalar kâğıt kullanılarak veya elektronik ortamda yapılabilir. Eğer resmî yazışma, kâğıt kullanılarak yapılacaksa **bilgisayar veya daktilo** kullanılmalıdır. Bu tür yazışmalar, yazının içeriğine ve ivedilik durumuna göre faks ile de gönderilebilir. Faksla yapılan yazışmalarda, yazıda belirtilen hususlarda hemen işlem yapılabilir, ancak bunların **beş gün içerisinde** resmî yazı ile teyidinin yapılması gerekir. Resmî yazışmaların kâğıt kullanılarak yapılması hâlinde, resmî yazılar **en az iki nüsha** olarak düzenlenmelidir. Bunun amacı, nüshalardan birinin ilgiliye gönderilmesi diğerinin ise kayıt altına almak amacıyla dosyalanmak suretiyle, yazıyı hazırlayan kurum veya kuruluş tarafından saklanmasıdır. Buna göre, resmî yazışmalarda **A4 (210x297 mm) ve A5 (210x148 mm)** boyutunda kâğıt kullanılır. Bilgisayarla yazılan yazılarda **"Times New Roman" yazı tipi ve 12 karakter** boyutunun kullanılması esastır. Rapor, form ve analiz gibi özelliği olan metinlerde farklı yazı tipi ve karakter boyutu kullanılabilir.

Bir adli yazıda ana bölümler ve ikincil bölümler bulunur. **Ana bölümler** bir adli yazıda bulunması gereken yerleri ve yazılış biçimleri belirlenmiş olan bölümlerdir. **Bu bölümler**; başlık, sayı, tarih, konu, adres, metin, imza bölümü ve paraftır. **İkincil bölümler** ise yazının niteliğine göre yazıda bulunması gereken ve ana bölümlerin dışında kalan bölümlerdir. **Bu bölümler**; ilgi, ek, sayfa numarası, dağıtım, onay, koordinasyon gibi bölümlerdir.

Dilekçe kelime anlamı itibarıyla, bir dileği bildirmek için resmî makamlara sunulan, imzalı ve adresli, pullu veya pulsuz yazı, istida, arzuhâl demektir. **Arzuhâlciler** dilekçe hazırlama işini meslek hâline getirmiş kimse lerdir. Dilekçeler, **genel dilekçeler ve adli dilekçeler** olmak üzere iki türlüdür. **Adli dilekçeler** adli makamlara verilen ve genellikle içerikleri kanunlarca belirlenmiş olan dilekçelerdir. Bu dilekçeler dava dilekçesi, davaya cevap dilekçesi ve temyiz dilekçesi gibi dilekçelerdir. **Genel dilekçeler** belli bir içeriğe sahip değildir. Dilekçeler, serbest şekilde düzenlenirler. Öncelikle dilekçe bir dileği bildiren yazı olduğuna göre, adli yazılarda olduğu gibi dilekçenin de tam, kısa, açık, doğru ve dil bilgisi kurallarına uygun olması gerekir.

Ara Karar: Yargılamayı sona erdirmeyen ve bu uğurda yargılamanın devam etmesine yönelik kararlar ara kararlardır. Bu kararların verilmesiyle yargılama bir sonraki safhaya taşınmaktadır. Mahkemenin daha evvel verdiği ara kararından dönmesinde bir sakınca yoktur. Fakat ara kararın verilmesi bir taraf lehine usuli kazanılmış hak doğuruyorsa ara karardan dönülemez. Ara karar hakkında kanun yoluna başvuramayan taraf, nihai karar verildikten sonra ise kanun yoluna başvururken ara kararın hatalı olduğunu da ileri sürülebilir.

Nihai Karar: Hâkimin dosyadan elini çekmesi sonucunu doğuran kararlar ise nihai kararlardır. Nihai karar, uyuşmazlığın esasına ilişkin olabileceği gibi, usule ilişkin de olabilir. Yargılamaya son vermekle birlikte uyuşmazlığın esasına ilişkin olmayan kararlar usule ilişkin nihai kararlardır.

İhtiyati tedbir, yargılama kesin hüküm ile sonuçlanıncaya kadar, davacı ya da davalının talebi ile, dava konusu ile ilgili olarak ortaya çıkabilecek hukuki zararlara engel olmak amaçlı uygulanan, geçici nitelikte, geniş ya da sınırlı olabilen hukuki korumadır.

İhtiyati tedbire karar verilebilmesi için ise hakka erişilmesi bakımından şu hususların varlığı gerekir: • Hakkın elde edilmesinin önemli ölçüde zorlaşacak olması, • Hakkın elde edilmesinin tamamen imkânsız hâle gelecek olması, • Gecikme sebebiyle bir sakıncanın yahut ciddi bir zararın doğacak olması

Delil tespiti de ihtiyati tedbir gibi geçici bir hukuki koruma tedbiridir. İhtiyati tedbir başvurusunda dava konusu bakımından önlemler alınması hedeflenmektedir. Buna karşın davada değerlendirilecek delillerin toplanması ve değerlendirilmesi için delil tespitine başvurulmaktadır. Bu bakımdan delil tespitindeki amacın delillerin korunması olduğunu söyleyebiliriz. Tespit davasında belirli bir hukuki ilişkinin varlığı veya yokluğu ile bir belgenin sahteliği bakımından tespitte bulunulur. Delil tespitinde ise delillerin kaybolmasını önlemeye yönelik bir tedbir uygulanması söz konusudur. Delil tespitine dava açılmadan önce veya dava esnasında başvurulması söz konusu olabilir

Olağan kanun yolları, mahkemeler tarafından verilen kesinleşmemiş kararlara karşı başvurulabilecek kanun yolları olup **istinaf ve temyiz** olmak üzere iki tanedir.

İstinaf kelime anlamı itibarıyla, bir işe yeniden başlamak, yeniden ele almak demektir. Kural olarak ilk derece mahkemeleri tarafından verilen nihai kararlara karşı başvurulacak kanun yolu istinaftır. İstinaf başvurusunda verilmiş kararın maddi ve hukuki yönden tekrar incelenmesi talep edilebilmektedir

Temyiz, bölge adliye mahkemesi tarafından verilen ve aleyhine temyiz yoluna gidilebilecek kararlar ile hakem kararlarının iptali üzerine verilen kararlara karşı başvurulabilecek olağan kanun yoludur. Yargıtay, hukuki denetim mercii olduğundan, temyize konu olan kararı sadece hukuka uygunluk yönünden denetler. Temyiz sadece hükmün hukuka aykırı olması sebebine dayanır. Temyiz yolunda yeni vakıalar ve deliller ileri sürülemez

Hakkında temyiz yoluna başvurulabilecek kararlar: İstinaf mahkemesince verilmiş aşağıdaki kararların temyiz edilemeyeceği kabul edilmiştir.

*Miktar veya değeri kırk bin Türk Lirası'nı (bu tutar dâhil) geçmeyen davalara ilişkin kararlar • Yargı çevresi içinde bulunan ilk derece mahkemeleri arasındaki yetki ve görev uyuşmazlıklarını çözmek için verilen kararlar ile merci tayinine ilişkin kararlar, • Çekişmesiz yargı işlerinde verilen kararlar, • Soy bağına ilişkin sonuçlar doğuran davalar hariç olmak üzere, nüfus kayıtlarının düzeltilmesine ilişkin davalarla ilgili kararlar, • Yargı çevresi içindeki ilk derece mahkemeleri hâkimlerinin davayı görmeye hukuki veya fiilî engellerinin çıkması hâlinde, davanın o yargı çevresi içindeki başka bir mahkemeye nakline ilişkin kararlar, • Geçici hukuki korumalar hakkında verilen kararlar.

Hüküm kesinleşmiş olsa bile yargılama esnasında yapılan hatalar ve eksiklikler çok ağır ise bu kararlara karşı yargılamanın iadesi yoluna gidilebilir. Yargılamanın iadesi yoluna sadece kanunda yazılı olan hâllerde başvurmamak mümkündür

Bunlardan bazıları şu şekildedir: • Davaya bakması yasak olan hâkimin davaya bakmış olması, • Vekil veya temsilci olmayan kişi huzurunda davanın görülmüş olması, • Yargılama esnasında elde olmayan bir belgenin sonradan ele geçirilmesi, • Karara esas alınan senedin sahte olduğunun anlaşılması, • İfadesi karara esas alınmış tanığın yalan tanıklık yaptığının sabit olması. Bunlardan birisinin varlığı hâlinde, kararı vermiş olan mahkemeye başvurularak yargılamanın iadesi talep edilebilir. Yargılamanın iadesinin talep edilmesi belirli bir süre ile sınırlandırılmıştır. Bu talepte bulunan kişinin iade sebebini fark edince kısa süre içinde başvuruda bulunmasında fayda vardır. Yargılamanın iadesi bir dava olduğu için dava dilekçesinde bulunması gereken unsurları taşıyan bir dilekçe ile başvuruda bulunulmalıdır

Yargılamanın iadesi başvurusu üzerine, talep bakımından aşağıdaki hususlarda bir ön inceleme yapılmalıdır: • Talebin kanuni süre içinde yapılıp yapılmadığı, • Hükmün kesin veya kesinleşmiş olup olmadığı, • İade sebebini sayılan sebeplerden olup olmadığı

Hüküm kesinleşmiş olsa bile yargılama esnasında yapılan hatalar ve eksiklikler çok ağır ise bu kararlara karşı yargılamanın iadesi yoluna gidilebilir. Yargılamanın iadesi yoluna sadece kanunda yazılı olan hâllerde başvurmak mümkündür

Bunlardan bazıları şu şekildedir: • Davaya bakması yasak olan hâkimin davaya bakmış olması, • Vekil veya temsilci olmayan kişi huzurunda davanın görülmüş olması, • Yargılama esnasında elde olmayan bir belgenin sonradan ele geçirilmesi, • Karara esas alınan senedin sahte olduğunun anlaşılması, • İfadesi karara esas alınmış tanığın yalan tanıklık yaptığının sabit olması. Bunlardan birisinin varlığı hâlinde, kararı vermiş olan mahkemeye başvurularak yargılamanın iadesi talep edilebilir. Yargılamanın iadesinin talep edilmesi belirli bir süre ile sınırlandırılmıştır. Bu talepte bulunan kişinin iade sebebini fark edince kısa süre içinde başvuruda bulunmasında fayda vardır. Yargılamanın iadesi bir dava olduğu için dava dilekçesinde bulunması gereken unsurları taşıyan bir dilekçe ile başvuruda bulunulmalıdır

Yargılamanın iadesi başvurusu üzerine, talep bakımından aşağıdaki hususlarda bir ön inceleme yapılmalıdır: • Talebin kanuni süre içinde yapılıp yapılmadığı, • Hükümün kesin veya kesinleşmiş olup olmadığı, • İade sebebini sayılan sebeplerden olup olmadığı

Kanun yararına temyiz, ilk derece mahkemelerinin ve bölge adliye mahkemelerinin kesin olarak verdikleri kararlara, olağan kanun yollarından (istinaf ve temyizden) geçmeden kesinleşen kararlara karşı başvurulabilen istisnai bir kanun yoludur. Bu kanun yolunun normal temyizden belirgin farklılıkları vardır. **Kanun yararına temyiz,** kesin olarak verilen veya kesinleşmiş olan kararlara karşı başvurulabilen bir yol olduğundan, olağanüstü bir kanun yoludur. **Kanun yararına temyizinin amacı,** kesinleşmiş olmasına rağmen hukuk hayatında var olan hukuka ve mantığa aykırı kararların hukuk hayatından çıkarılmasıdır. Bu nedenle, bu kararlar bozularak Resmî Gazete’de yayımlanır ve böylece bu tür kararların yeniden verilmesi engellenmeye çalışılır. **Kanun yararına temyiz yoluna herkes başvuramaz.** Adalet Bakanlığı veya Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı, kanun yararına temyiz yoluna başvur

İtiraz belgesi: Ödeme emrini alan borçlu, **üç şekilde** hareket edebilir. Birincisi, borçlunun kendisine bildirilen borcu ödemesi; ikincisi, ödeme emrine itiraz etmesi; üçüncüsü ise hem borcu ödememesi hem de borca itiraz etmesidir. Borçlu, ödeme emrine itiraz etmez ve borcu ödemezse takip kesinleşir. Bu hâlde, artık borçlunun mallarına haciz konulmasını alacaklı icra dairesinden talep edebilir. Borçlu, ödeme emrine itiraz ederse icra takibi durur ve icra dairesi borçluya itiraz ettiğine dair bedava ve pulsuz bir belge verir. İşte bu belgeye **itiraz belgesi** denir. İtiraz belgesinde belgeyi hazırlayan icra dairesinin adıyla dosya numarası belirtilir. Bu belgede ayrıca borçlunun ve varsa vekilinin adı ve soyadı, itirazın niteliği ve tarihi ile belgenin İİK m. 62, 176/a gereğince verildiği ifadesi yer alır. Nihayet belge, belgeyi hazırlayan icra memurunca ve belgeyi teslim alan kişi tarafından imzalanır. İtiraz belgesi ile borçlu artık kendisine karşı başlatılan takibe devam edilememesi garantisi altındadır. Fakat , alacaklı borçlunun itirazını hükümden düşürerek takibe devam edebilir. Bunun için ya itirazın kaldırılması için icra mahkemesine başvurmalı ya da genel mahkemelerde itirazın iptali davası açmalıdır. Ödeme emrine itiraz olmazsa veya itiraz olup da itiraz hükümden düşürülürse icra takibi kesinleşir ve artık haciz aşamasına geçilir.

Aciz vesikası: Hacizli malın satışı neticesinde elde edilen para icra veznesine alınarak tahsilat makbuzu kesilir. Daha sonra bu para takiple ilgili kesintiler yapıldıktan sonra alacaklıya ödenir. İcra dairesince para öndikten sonra ödemeye dair **reddiyat makbuzu** düzenlenir. Alacaklının alacağına kavuşmasıyla icra takibi son bulur ve dosya kapatılır. Alacaklı alacağının tamamını alamamış ve aciz vesikası düzenlenmesi için gerekli şartlar yerine gelmişse icra dairesi kalan miktar için hemen bir aciz vesikası düzenleyip alacaklıya ve bir suretini de borçluya verir. **Aciz vesikası,** borçlunun haczi kabil tüm mal varlığı haczedilip paraya çevrildiğini, ancak alacaklının alacağının tamamının ödenemediğini gösteren bir belgedir.

Aciz vesikası, alacaklıya şu imkânları sağlar: • Alacaklı, aciz vesikasını aldığı tarihten bir sene içinde yeniden ödeme emri gönderilmeksizin borçlu aleyhine takip yapılabilir. • Aciz vesikasına bağlı alacak için zaman aşımı süresi de 20 yıl olur.